

VÄRSKUST MÜÜRILEHELE JA LAVALE

TEATER

Paljudel teatrikülastajate konverentsidel, kohtumistel, samuti aga leheveergudel on avaldatud arvamust, et «Estonia» lavale peaks klassika põhivara kõrval jõudma ka selliseid teoseid maailma ooperi- ja balletiloomingu varasalvest, mis oleksid meie publikule täiesti uused ning seejuures pakuksid huvi mitte ainult kitsale professionaalide ringkonnale, vaid erutaksid ka kõige laiemat teatrisõprade peret.

Esietendus 4. novembri õhtul peaks olema sellistele soovidele esimeseks vastuseks, sest Manuel de Falla ballett «Suur võlur — armastus» ning Maurice Raveli ooper «Hispaania tund» kõlavad esmakordselt mitte ainult eesti teatrilaval, vaid meile teadaolevatel andmetel kogu Nõukogude Liidus. Tõsi küll, üksikuid katkendeid de Falla balletist on mängitud sümfooniakontsertidel ning müügile lastud grammofooniplaatidel, kusjuures populaarne «Tuletants» on armastatud palaks nii viiuldajate, pianistide kui ka tsellomängijate repertuaaris. Seda huvitavam võimatus avaneb nüüd selle muusika nautimiseks autori poolt originaalis ettenähtud kujul.

Manuel de Falla — XX sajandi silmapaistvaim Hispaania helilooja — sündis 23. nov. 1876. a. Pärast esimest loominguist edu (Kaunite Kunstide Akadeemia preemia ooperi «Üürrike elu» eest) sõitis de Falla seitsmeks aastaks Pariisi. Vahepeel kontakt nii Raveli, Debussy ja Dukas' enestega kui ka nende loomingu kujundas lõplikult välja de Falla heliloojaisiksusele kõige iseloomulikumat joont. Suur meloodilisus, rütmiline mitmekülgus ning orkestrivärvide leidlik kasutamine teevad de Falla loomingu peagi rahvusvaheliselt tuntuks. Mainime kõigepealt ballette «Kolmnurk» ja «Suur võlur — armastus», lühiooperit «Meister Pedro

teater», kontserti klaverile ja orkestrile «Õed Hispaania aedades», seitset hispaania laulu häälele klaveri saatel.

Pärast viljakat tööperioodi oma kodumaal lahkus de Falla 1939. a. fašistlikust Hispaaniast lõplikult ja asus elama Argentiinasse, kus ta suri 1946. a. Tema viimase töö — ooperi «Atlantide» lõpetas helilooja õpilane Ernesto Halffter. Teose esietekanne toimus Barcelonas. Üsna hiljuti nägi «Atlantide» rambivalgust ka Milaano «La Scalas».

1915. a. kirjutatud ballett «Suur võlur — armastus» ühendab endas nii koomilisi kui ka romantilisi jooni. Noor hispaanlanna Candelas armastab Carmelot, kuid nende vastärkanud õnne segab Candelase endise armastatu Viirastuse ilmumine. Carmelo võtab appi kavaluse, paludes tuulepäist tütarlast Luciat Viirastusega koketeerida. Samal ajal Candelas ning Carmelo jõuavad teineteisele õelda kõik. Nende suudlus hajutab õõ varjud ning Viirastus kaob jäädavalt. Balleti lõpumuusika ülistab elu ülevust, siira armastuse võitu.

Koreograafia ning lavastuse lõi balletile Mai Murdmaa. Candelase osa tantsivad Ülle Ulla ja Elonna Spritt. Carmelona näeme Endrik Kerget ja Väino Arenit, Luciat tantsivad Juta Lehiste ning Natalia Tkatšova, Viirastust Verner Loo ja Juris Žigurs. Balletis esinevaid vokaalnumbreid laulab Linda Kõogard.

Kuna Maurice Ravel on meie publikule oma «Bolero», «Valsi», «Daphnise ja Chloe» ning paljude klaveripalade kaudu palju enam tuntud, siis

tema elukäigul ning loominguisel teel pole vajadust pikemalt peatuda.

Ühevaatuseline koomiline ooper «Hispaania tund» on loodud 1907. a. Franc Nohaini samanimelise näidendi põhjal. Tegevuspaigaks on Toledo linn Hispaanias. Kellassepp Torquemoda küüb igal neljapäeval linna tornikella üles keermas ning seda aega kasutab tema noor naine Concepcion oma austajaga kohtumiseks. Seekord aga on Concepcion oma plaani täideviimisega lausa kimbatuses, sest vaevalt on luuletaja Gonzalve kohale jõudnud, kui saabub veel pankur don Inigo Gomez, kes samuti pole Concepcioni suhtes ükskõikne. Peale selle viibib töötoas veel üks ettenägemata klient — muulaajaja Ramiro, kes jäi ootama Torquemoda tagasitulekut. Austajad poevad teineteise eest peitu suurtesse kataloonia kelladesse ning jõust ja tervisest lõkenud Ramiro tassib neid perenaise soovi järgi ühest ruumist teise, aimamata kellade tõelist sisu ning raskuse põhjust. Saledale Gonzalvele pole kella sisse pugemine ega sealt väljumine eriliseks probleemiks, kuid don Inigole mängib tema tüse figuur viingerpussi — ta ei suuda omal jõul enam kella seest välja tulla. Ja just siis saabub Torquemoda koju tagasi ning... ning ooperi lõpplahendust ette ära rääkida pole enam huvitav, sest mõni üllatus peab jääma ka etenduse jälgimise ajaks.

Tahaks lisada veel ainult seda, et tuntud lavakunstnik Eesti NSV teenelise kunstniku Veera Neluse (Concepcion) ja Eesti NSV rahvakunstniku Viktor Gurjevi (Torquemoda) kõrval on ülejäänud osatäitjad kõik noored. Ramiro laulab Illart Orav, Gonzalve'i

ÜLLE ULLA (CANDELAS) JA ENDRIK KERGE (CARMELO) DE FALLA BALLETTIS «SUUR VÕLUR — ARMASTUS».

Ivo Kuusk, don Inigo! Teo Maiste, Concepcion! osas dubleerib Veera Nelust Haili Sammelselg. Ja rohkem tegelasi selles sädelevas komöödias ei olegi.

«Hispaania tunni» lavastas Eesti NSV teeneline kunstitegelane Udo Väljaots. Mõlemaid teoseid dirigeerib Eesti NSV rahvakunstnik Kirill Raudsepp, lavakujundajaks on Uno Kärbis ning kostüümikunstnikuks Leida Klaus.

A. MIKK

HAILI SAMMELSELG (CONCEPCION) JA TEO MAISTE (DON INIGO) RAVELI OOPERIST «HISPAANIA TUND»

2. NOV.
1964

2

